

Szelídek és vadak

(A térről)

Egy hétig az erdő vadjai voltunk. A zöld rengeteg, ami a Gyergyó és Felcsík határán álló Osztorostól a Háromszékre, Erdővidékre és Alcsíkra tekintő Nagy Piricskéig körülvett minket, egyszerre volt belefeledkezés és állandó éberséget követelő veszély. Ha emberek, házak közé értünk Hargitafüredre és a Szentimrei Büdösben, úgy éreztük, hogy nekünk innen mihamarább csendben tovább kell mennünk. Nekik kerített házaik, benzingőzt árasztó autóik, hangos zenéjeik és köznapi gondjaik vannak, ahol mi idegenek vagyunk. Nekünk csak annyink van, amit a hátunkon magunkkal elvihetünk. Akármikor és akármerre elindulhatunk, miénk az egész Hargita, miénk az egész világ. Szabadok és magányosak vagyunk, mint az erdő vadjai és az ég madarai. Nem tudjuk, hol alszunk éjjel, és nem vigyáz ránk senki, csak az Isten, akinek lába valahol ott lóg egészen közel hozzánk a hegycsúcsokat kerülgető esőfelhőkben, és ha esténként belebámulunk a kitisztult augusztusi égbe, időnként leszalaszt tiszteletünkre egy-egy csillagot.

Száznál is több kilométert gyalogoltunk, és a Hargita – a hegytömböt keresztező utak környékét kivéve – majdhogynem néptelen volt. Marosfő felett egy szénát csináló jenőfalvi székely nagycsaláddal, a Fertő-nyeregben két román turista öregúrral és néhány gyimesi csángó utással, a Kakukkhegyen kokozját szedő alcsíki cigányokkal, olykor az esztenákon pásztorokkal, a Jáhoroson bikszádi lovasokkal találkoztunk – ez egy hétre elosztva nagyon kevés. Volt úgy, hogy másfél-két napig sem láttunk embert a gyaloglás során. A hegy nem nyújt már megélhetést, a falvak lakói nem saját életükben keresik a boldogulásukat. A Hargita kihalt. Csak sejtjük, hogy egy életforma pusztult el itt, amelyről alig fog tudni valamit a jövő.

(Az időről)

Két-három nap után azt vettük észre, hogy az időérzékelésünk elbizonytalanodott. Egyszer csak kérdezgetni kezdtük egymást, hogy milyen nap van ma, hány napja jövünk már, és hogy hány nap van még hátra. Ahogy telt-múlt az idő, egyre közelebb került hozzánk a hegy, és végül megsejtettünk valamit a természet mély titkából, amelytől eltávolodott a mai ember. Igen, mindenekelőtt idő és csend kell ahhoz, hogy kilépjünk a mindennapokból. Ezt a misztikát a búcsúkra járó zarándokok is jól ismerik.

A belefeledkezéshez egy-két nap nem elegendő, mert olyankor az ember már a legelső napon is a közelgő végre gondol. Mi is elmerültünk lassan valami nagyszerűben, amit pontosan megnevezni nehéz. Mondjuk, hogy ez volt a természet, ez volt a szabadság és a szépség – nevezzük mindezt most csak egyszerűen a Hargitának. Jó szó ez erre a hatalmas és néma fenségre, mert titokzatos maga a szó is, amelynek eredetét senki nem ismeri.

Egyik este elalvás előtt a sátramban akaratlanul kihallgattam, amint kint a csendesen pattogó tűznél ketten a közelgő búcsúzásról beszélgetnek: – Tudod, hogy már csak egy ilyen szép esténk van hátra? Olyan rossz most! – mondta az egyikük. Másnap pedig valaki elémm állt: – Tanár úr, mi arra gondoltunk, hogy most szépen forduljunk meg, és menjünk vissza ugyanazon az úton, ahol jöttünk. – Úgy emlékszem, ezt válaszoltam: – Meg kell tanulniuk azt is, hogy az élet örök búcsúzás, ez a sorsunk.

Ha belegondolok, az úton minden lépéssel új és új szépségek jöttek elénk, és ezektől rendre mind el kellett búcsúznunk. Azonnal, ahogy elfordítottuk róla a szemünk. Aztán az egész Hargita emlékké lett végül, örök emlékké – éppen úgy, ahogy a közhely mondja. Azért örök, mert nem feledhető.

Vajon az elkészített sok száz fénykép és az itt most leírt sorok segítenek-e felidézni egy emléket vagy inkább elfödik magát az élményt azzal, hogy lemerevítik és körvonalazottá teszik a csodát?

(Arról, hogy valakik fentről figyeltek minket)

A túra előtti beharangozóban azt írtam, hogy jöhet bárki, mindenki ki fogja bírni. És ki is bírta mindenki, tizenötünk között nem volt egyetlen gyenge láncszem sem. Akármi történt, panaszszót egyszer sem hallottam senkitől.

Sokszor már elinduláskor nehéz volt zsák, és aztán kőről kőre, zombékról zombékra egyre nehezebb. Mind élesebben vágott a szíj a kulcsontunkba, és olyankor kissé előrehajolva megpróbáltuk valahova máshová, lejjebb, a hátunkra helyezni át a teher súlypontját, miközben azon gondolkoztunk, hogy valóban gazdaságosan csomagoltunk-e, mert most minden deka számít. De kibírta mindenki, valahonnan mindig volt elég erő.

A Csík magosa alatt valaki ijedten kiáltotta, hogy kígyóra lépett, aztán valóban láttunk kígyót és apró kígyófiakat a még harmattól nedves fűben, de azt már nem tudjuk, hogy siklók voltak-e vagy valóban viperák, amiket itt Csíkban *cserehéjúnak* neveznek. Mindenesetre hirtelen keletje támadt a hosszú nadrágnak és a bokát is fedő komolyabb cipőnek.

Az Osztoroson felfele kaptatva a tűző napon, órákig nem volt vizünk, de mielőtt még pípót kaptunk volna, az Ördög-tó melletti tisztáson farönkbe befogott borvízkutat találtunk a hús fenyők között. Miután ittunk-ettünk, és a lábunkat is jól „megvontattuk” a kút árkában, amelyben szelíden játszott a délutáni napfény, aznap már nem is nagyon akaródzott innen tovább menni. Nem csoda, ha Mohay tanár úrnak, akinek úgy amúgy nemcsak cipő-, de még kis ruhakeféje is volt, most Jézus Tábor-hegyi színeváltozásának nagy jelenete jutott eszébe: – Olyan jó nekünk itt lenni... Csináljunk ide néhány sátrat... – De végül, noha az égből semmilyen szózat nem hallatszott, győzött az öntudat, összeszedtük magunkat megint, és alkonyatig még megmásztuk a Fertő-tetőt is, amelynek csúcsáról pazar kilátás nyílt az alkonyi fényben fürdő Felcsíki medence falvaira.

Másnap a Madarasi Hargitán, a legmagasabb csúcs közelében éjszakai vihar készült, és mi szerencsére épp ezen az estén érkeztünk meg a menedékházhoz, ahol megszállhattunk. – Itt fent olyan a vihar, hogy amikor villámlik, akkor *ott abba helybe* már csattan is, úgyszólván *meg-megrebben* tőle ez ember – magyarázta a házban szolgáló fiú. Aztán a viharból végül csak nyugodalmasan zuhogó eső lett, amit bentről, a jó melegből hallgattunk egész éjszaka. Ki tervezte meg előre, hogy mindez éppen így legyen?

Másnap – a Madarasi Hargitától Hargitafürdőig – reggeltől estig vert az újra eleredt eső, és esőköpeny ide vagy oda, elázott mindenünk. Közben egy hatalmas szélöntéses vágterben, eltűnt a jelzés is, amit hiába kerestünk mindenfelé, és mert menni kellett valamerre, végül az András iránytűjére hagyatkozva elindultunk délnek felfelé az 1700 méter feletti Mihály havason, ahol a magas fűben és málnavészben bukdácsolva talán csak lelki szemeink láttak még valami útnak vélt nyomot. Szerencsére még időben

visszafordultunk, mert ahogy később megtudtuk, alattomos szakadékok és rossz irányba lejtő meredek hegyoldalak ólálkodtak ott körülöttünk a ködös esőben. És ekkor egyszer csak keresetlenül feltűnt valahol előttünk az elveszített jel, amelyen aztán felvillanyozódva és megvidámodva haladhattunk megint tovább. Honnan, hogyan került elő a kék-fehér vonaljelzés – egyikünk sem tudta.

Estére csuromvizesen és meggémberedve érkeztünk Hargitafüldőre. Még mindig szitált a hideg eső, és nem volt számunkra szállás sehol. Az Uz Bence menedékház teraszán ültünk meggémberedve, ahová még az elázott hátizsákokat sem vihettük be, mert nemsokára vendégek érkeztek, akiknek teríteni kellett odabent. Nehéz éjszaka elé néztünk, senkinek nem volt kedve, ereje a sátorveréshez. És ekkor megint ránk tekintett fentről valaki: hangos, diákos ricsajjal felujjongtunk, amikor kiderült, hogy befogadnak bennünket az iskolába. A takarítónő begyűjtött a jó meleg csempekályhákba, így reggelre mindenünk megszáradt, voltak kényelmes matracok is, amelyekre lefeküdhettünk, a konyhában voltak edények, ahol főzhettünk, még aragázipalack is volt, a mosdóban volt melegvíz, ahol zuhanyozhattunk. Vajon ki intézte el mindezt akkor ott nekünk?

(A szolidaritásról)

Én azt hiszem, ez volt a legszebb. Ezek a jelentéktelen kis apróságok. Vagy nem is voltak olyan apróságok?

Széttördelni tizenöt kis darabra egy tenyérnyi megolvadt krumplicukrot.

A hegy aljában átvenni valakitől két sátorrudat, olyankor, amikor a legkisebb súly is számít mindenkinek.

Jó szívvel, örömmel elfogadni azt, hogy más cipeli helyettünk azt a nyomorult két sátorrudat – azt hiszem, ez a legnehezebb.

A szemünk sarkából mindig visszaneézni a sor végén leszakadókra.

Koromsötétben tapogatva nagy igyekezettel keresni száraz fát a tűzhöz, amely körül távolabb társaink ülnek.

És a kicsiny tűz körül, ahol mindenki süt, pirít, kotyvaszt, melegít valamit ijedt harcban az aznap elveszített energiáért, helyet szorítani a későn jövőknek, hogy ők is süssenek, pirítsanak, kotyvasszanak, melegítsenek velünk.

Reggel az üst fenekén meghagyni egy kis ételt azoknak is, akik később ébredtek aznap.

Érezni végig, hogy minden mindegy, minden mellékes, nem számít az, hogy hol vagyunk, és hová jutunk, csak egy a fontos: hogy együtt legyünk mind, és hogy legyünk mind egészségesek.

De ezekről akkor nem beszéltünk. Mert nem volt mit, és nem volt miért beszélni róla. Mindenki tudott mindent, és tudta azt is, hogy a másik is tudja azt, amit ő tud. Ilyenkor fölösleges és méltatlan minden szó.

Boróka a legvégén, amikor a tusnádi peronon búcsúzkodtunk, elgondolkodott: – A harmadik vagy negyedik napon reggeltől estig menni az esőben nehéz volt. De tudtam, hogy mindenkit ugyanaz az eső ver, és tudtam, hogy mindenki ugyanazokra a kövekre lép. És ha erre gondoltam, akkor már sokkal könnyebb volt. És akkor már olyan jó volt!

Apróságok ezek. Vagy talán nem is?

A szolidaritás soha nem volt hivalkodó, hanem őszinte és néma. És kitartott végig, sőt – legalábbis én úgy láttam, úgy éreztem – egyre erősödött.

Hát akkor talán mégsem voltak ezek olyan kis apróságok.

Nem is tudom, miért hoztam most szóba, hetekkel a túra után azt, amiről együtt soha nem beszélünk. Azért, hogy tudjuk, hogy volt ilyen is, hogy az embernek van ilyen arca is, és hogy ne feledkezzünk el később se róla.

(Hazavisszük a Hargitát)

A Hargitát végül ki-ki el akarta magával vinni. Kata hátizsákjának legtetején zászlóként lengedezett egy piciny kis zöld fenyő, amelynek valahol az Alföldön kell majd a szent hegyet képviselnie. Búcsúzáskor Peti emlékeztetett, hogy azok a kis kék-fehér *mátyásmadár* tollak, amelyeket az egyik erdei ösvény mellett szedtünk össze, majd szétosztogattunk, a túra jelképei, és otthon ki-ki megőrzi a maga kis szimbólumát. Réka és Margit az utolsó reggeli ráadásaként a Mitács pusztán túróval-szalonnával megsütött és akkurátusan kettőbe hajtva szépen felcsomagolt egy nagy őzlábgombát, amit majd csak valahol Magyarországon vesznek majd elő, amikor már átért a Corona a határon. Annamari is azt írja e-mailben, hogy mihelyt hazaért, a túra mindennapos főételére emlékezve, gombát vásárolt egy nagyáruházban, de az „eredeti” ízelet még csak megközelítenie sem sikerült.

Magam is sokszor szerettem volna Prospero varázspálcájával megérinteni és elvinni magammal Kolozsvárra a tusnádi Vártető árkát a fenyők közt csillogó borvízforrással. De tudom jól, effélére nincsen megoldás. Csak az, ha emlékezünk rá, és ha majd visszamegyünk megint. Ha nem is a Hargitára, hát valahová, ahol valami hasonló van, mint amit az idén láttunk, éreztünk a Hargitán.

Tánczos Vilmos